OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kirje

23.1.2023

VN/868/2023
VN/868/2023-OKM-5

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

VNS 15/2022 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030 Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selonteosta kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030. Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut asiasta valmisteluvaiheessa lausunnon ja osallistunut asiantuntijana selontekoon sisältyvän kulttuuriperintöä ja kulttuuriympäristöä koskevan alaluvun valmisteluun.

Kulttuuriperintö ja kulttuuriympäristö

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hyvänä, että kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöön liittyvät seikat on sisällytetty sopeutumissuunnitelmaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että selontekoon sisältyvät tavoitteet ja toimenpiteet ovat kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön osalta tarpeellisia ja kannatettavia.

Selonteon toimenpiteillä on määrä vastata ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyviin uusiin osaamistarpeisiin kulttuuriperintöalalla, kehittää kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien ilmastonmuutoksen vaikutusten arviointia, vahvistaa kulttuuriperintöalan osallistumista sopeutumistoimien valmisteluun ja toimeenpanoon sekä kehittää kulttuuriperintö- ja kulttuuriympäristötiedon löydettävyyttä, laatua, käytettävyyttä ja yhteentoimivuutta. Viimeksi mainittu liittyy ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien hallintaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan esitetyt toimet ovat samansuuntaisia muiden keskeisten kulttuuriperintöä ja kulttuuriympäristöä koskevien strategioiden ja ohjelmien kanssa. Esimerkiksi toimenpide 15.3 lisäisi kulttuuriperintöalan osallistumista sopeutumistoimien valmisteluun ja toimeenpanoon, mikä voi opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan tukea osaltaan mm. Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä (nk. Faron sopimus) toteuttamista Suomessa.

Kulttuuriperintöalan strategiakehikkoon liittyen opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla on valmisteltu ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi vuodelle 2030. Sekä strategiaehdotus että valtioneuvoston selonteko kiinnittyvät osaltaan kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteisiin. Molemmat asiakirjat ulottuvat vuoteen 2030.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Opetus- ja kulttuuriministeriö				
PL 29 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 10 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 135 9335 +358 9 135 9335	kirjaamo.okm@gov.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää arvokkaana, että valtioneuvoston selonteko ottaa huomioon kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön, kun kulttuuriperintöstrategiaehdotus taas tunnistaa ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat haasteet kulttuuriperintöalalla. Kulttuuriperintöalan sopeutuminen ilmastonmuutokseen ja kulttuuriperinnön sekä kulttuuriympäristön suojelu ilmastonmuutoksen vaikutuksilta on yksi strategiaehdotuksen tavoitekokonaisuuksista. Kulttuuriperinnön sisällyttäminen ilmastonmuutoksen hillintä- ja sopeutumissuunnitelmiin on yksi strategiaehdotuksessa esitetyistä toimenpidelinjauksista.

Kulttuuriperintöstrategiaehdotuksen visiona on, että vuonna 2030 ”kulttuuriperinnön merkitys yhteiskunnan voimavarana on vahvistunut ja sen seurauksena ihmisten elämänlaatu parantunut: kulttuuriperintö toimii siltana ihmisten välillä ja tarjoaa ratkaisuja kestävän tulevaisuuden rakentamiselle”. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että valtioneuvoston selonteossa on otettu tasapainoisesti huomioon yhtäältä kulttuuriperinnön suojelu ilmastonmuutoksen vaikutuksilta ja toisaalta siihen sisältyvien tietojen ja arvojen potentiaali ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvien ratkaisujen tuottajana.

Kulttuuriperintöstrategia on määrä esittää hyväksyttäväksi valtioneuvoston periaatepäätöksenä. Mikäli valtioneuvosto hyväksyy periaatepäätöksen, on opetus- ja kulttuuriministeriön määrä käynnistää hanke strategian tarkemman toimeenpanosuunnitelman laatimiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että toimeenpanosuunnitelman laadintaa ja selonteon kulttuuriperintöä ja kulttuuriympäristöä koskevien toimenpiteiden toteuttamista olisi hyvä tarkastella rinnakkain synergiaetujen hyödyntämiseksi, mikä lisäisi asian yhteiskunnallista painoarvoa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöön liittyen lopuksi pitävänsä selontekoon sisältyviä arvioita lisäresurssitarpeista oikeansuuntaisina. Mikäli valtiontalouden kehysten puitteissa on mahdollista osoittaa lisäresursseja toimenpiteiden toteuttamiseen, voivat toimenpiteet toteutua tuloksekkaammin ja nopeammin.

Muuta

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että tietopohjan vahvistamisessa ja osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon kansalaisten riittävän osaamispohjan varmistaminen yleissivistävän-, ammatillisen- ja korkeakoulutuksen kautta. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää myönteisenä, että osaamisen kehittäminen on tunnistettu lisävalmistelua edellyttäväksi toimenpideaihioksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää niin ikään myönteisenä, että lisävalmistelua edellyttäväksi toimenpiteeksi on esitetty saamelaisten ilmastonmuutokseen sopeutumisohjelmaan liittyvien kysymysten selvittämistä yhteistyössä keskeisten ministeriöiden, saamelaiskäräjien ja muiden keskeisten tahojen kanssa.

kulttuuriasiainneuvos Emma Harju

Jakelu Ympäristövaliokunta

Tiedoksi kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
erityisavustaja Antti Varis